

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
Кафедра загального та слов'янського мовознавства

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

Майя НІКОЛАЄВА

20 22 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Теоретичне мовознавство

Рівень вищої освіти	<i>Другий (магістерський)</i>
Галузь знань	<i>03 Гуманітарні науки</i>
Спеціальність	<i>035 Філологія</i>
Спеціалізація	<i>035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська;</i> <i>035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька;</i> <i>035.051 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська;</i> <i>035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька.</i>

Освітньо-професійна програма: *Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська;*
Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька;
Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська;
Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька.

Робоча програма навчальної дисципліни «Теоретичне мовознавство». Одеса: ОНУ, 2022. 13 с.

Розробники програми: Ольга ЯКОВЛЄВА, доктор філологічних наук, професор кафедри загального та слов'янського мовознавства

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри загального та слов'янського мовознавства

Протокол № 1 від "31" серпня 2022 р.

Завідувач кафедри Е.В. Олена ВОЙЦЕВА

Погоджено з гарантом ОПІ *Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська* О.В. Олена КАРПЕНКО

Погоджено з гарантом ОПІ *Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька* Н.Г. Наталя ГОЛУБЕНКО

Погоджено з гарантом ОПІ *Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська* Л.Г. Людмила ГРИНЬКО

Погоджено з гарантом ОПІ *Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька* М.К. Маріанна КНЯЗЯН

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) філологічного факультету

Протокол № 1 від "16" вересня 2022 р.

Голова НМК В.Л. Вікторія ЛЮБЕЦЬКА

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри загального та слов'янського мовознавства

Протокол № ___ від "___" _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ Олена ВОЙЦЕВА

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри загального та слов'янського мовознавства

Протокол № ___ від "___" _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ Олена ВОЙЦЕВА

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Очна форма навчання	Заочна форма навчання
Загальна кількість: кредитів – 3 годин – 90 змістових модулів – 2	Галузь знань <i>03 Гуманітарні науки</i> Спеціальність <i>035 Філологія</i> Спеціалізація <i>035.041 Германські мови та літератури (переклад включно)</i> Рівень вищої освіти <i>Другий (магістерський)</i>	<i>Обов'язкова</i>	
		Рік підготовки:	
		1-й	1-й
		Семестр	
		1-й	1-й
		Лекції	
		16 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	2 год.
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		90 год.	82 год.
Форма підсумкового контролю: <i>іспит</i>			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою курсу «Теоретичне мовознавство» є розширення, поглиблення та узагальнення набутих знань у галузі лінгвістики, формування навичок вивчення мови в її багатоаспектних зв'язках із людиною, суспільством, історією, культурою, ознайомлення з методологією дослідження мови, здійснення комплексного аналізу мовних явищ.

Завданнями вивчення курсу «Теоретичне мовознавство» є:

- узагальнити та систематизувати здобуті студентами-філологами знання з часткових лінгвістичних дисциплін;
- розширити й поглибити загальнолінгвістичну підготовку фахівців;
- засвоїти теоретичні здобутки світового та українського мовознавства;
- оволодіти основними методами та прийомами наукового дослідження мови.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів таких компетентностей:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу в процесі професійної діяльності

або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

а) Загальні компетентності (ЗК):

ЗК03. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

б) Спеціальні компетентності (СК)

СК01. Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах.

СК03. Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.

СК04. Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.

СК06. Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань

Програмні результати навчання

ПР 07. Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці.

ПР 09. Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації.

ПР 11. Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1: Основні напрями і проблеми курсу «Теоретичне мовознавство»

Тема 1. Предмет і завдання курсу: мовознавство загальне, теоретичне і прикладне. В. Гумбольдт як засновник теоретичного мовознавства. Мова і мислення. Мова і мовлення. Значення мови у процесі пізнання.

Тема 2. Учення Ф. де Соссюра про мовний знак. Мовознавство і семіотика. Роботи Ч. Пірса та Ч. Морріса. Синтактика, семантика і прагматика. Своєрідність мови як знакової системи.

Тема 3. Соціолінгвістичні студії. Суспільні функції мови, соціальна зумовленість мовних явищ. Суспільний характер мовної норми. Форми існування мови. Мовна ситуація і мовна політика в Україні. Гендерна лінгвістика та її проблематика.

Тема 4. Методологія сучасного наукового дослідження у вищій школі. Загальнонаукові та мовознавчі методи і прийоми. Вихідні прийоми наукового аналізу мовного матеріалу. Описовий метод. Порівняльно-історичний метод. Метод лінгвістичної географії. Зіставний метод. Структурний метод. Соціолінгвістичні та психолінгвістичні методи.

Змістовий модуль 2: Сучасні галузі науки про мову

Тема 5. Когнітивна лінгвістика, її проблематика. Психолінгвістика: предмет і завдання.

Тема 6. Лінгвокультурологія. Етнолінгвістика та етнопсихолінгвістика: основні поняття і категорії.

Тема 7. Лінгвопрагматика, структура прагматичного компоненту. Теорія комунікації. Комунікативна поведінка. Міжкультурна комунікація.

Тема 8. Лінгвістика тексту, категорії тексту. Дискурс. Інтертекстуальність. Прецедентний текст як факт культури.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Очна форма					Заочна форма				
	Усього о	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	п/с	лаб	ср		л	п/с	лаб	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
I семестр										
Змістовий модуль 1. Мовознавство як наука. Загальне мовознавство як навчальна дисципліна.										
Тема 1. Предмет і завдання курсу. В. Гумбольдт як засновник теоретичного мовознавства. Мова і мислення. Мова	9	2	2		5	10	2			8
Тема 2. Учення Ф. де Соссюра про мовний знак. Мовознавство і семіотика.	14	2	2		10	8				8
Тема 3. Соціолінгвістичні студії. Мовна ситуація і мовна політика в Україні. Гендерна лінгвістика.	14	2	2		10	8				8
Тема 4. Методологія сучасного наукового	14	2	2		10	10	2			8

дослідження у вищій школі. Загальнонаукові та мовознавчі методи і прийоми.									
Разом за змістовим модулем 1	51	8	8		35	36	4		32
Змістовий модуль 2. Сучасні галузі науки про мову									
Тема 5. Когнітивна лінгвістика і психолінгвістика	19	2	2		15	15			15
Тема 6. Лінгвокультурологія. Етнолінгвістика та етнопсихолінгвістика	12	2			10	15			15
Тема 7. Лінгвопрагматика. Теорія комунікації. Комунікативна поведінка. Міжкультурна комунікація.	19	2	2		15	12		2	10
Тема 8. Лінгвістика тексту. Дискурс. Інтертекстуальність. Прецедентний текст.	19	2	2		15	12	2		10
Разом за змістовим модулем 2	69	8	6		55	54	2	2	50
Усього годин	120	16	14		90	90	6	2	82

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття навчальним планом не передбачені

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет і завдання курсу. В. Гумбольдт як засновник теоретичного мовознавства. Мова і мислення. Мова і мовлення.	2
2	Учення Ф. де Соссюра про мовний знак. Мовознавство і семіотика.	2
3	Соціолінгвістичні студії. Мовна ситуація і мовна політика в Україні. Гендерна лінгвістика.	2
4	Методологія сучасного наукового дослідження у вищій школі. Загальнонаукові та мовознавчі методи і прийоми.	2
5	Когнітивна лінгвістика і психолінгвістика	2
6	Лінгвопрагматика. Теорія комунікації. Комунікативна поведінка. Міжкультурна комунікація.	2
7	Лінгвістика тексту. Дискурс. Інтертекстуальність. Прецедентний текст.	2

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття навчальним планом не передбачені

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми/ Види завдання	Кількість годин
1	Войцева О., Новак О., Яковлева О. Загальне мовознавство. Навчально-методичний посібник. Одеса, 2021. С. 18. Доповідь (тема 1)	15
2	Навчально-методичний посібник. С.34. Реферат (тема 2)	15
3	Навчально-методичний посібник. С. 65. Доповідь для обговорення (тема 3)	15
4	Навчально-методичний посібник. С. 72. Повідомлення для обговорення (тема 4)	15
5	Навчально-методичний посібник. С. 117. Реферат (Тема 5, 6)	15
6	Навчально-методичний посібник. С. 118. Робота зі словниками (Тема 7,8)	15

5. Методи навчання

♦ *Словесні:* лекції (проблемні, лекції-візуалізації, лекції з аналізом конкретних ситуацій), розповідь, пояснення, бесіда, дискусія, диспут.

- ♦ *Наочні:* мультимедійні презентації, демонстрація, презентація результатів власних досліджень.
- ♦ *Практичні:* тренувальні вправи; творчі вправи.

10. Форми контролю і методи оцінювання

Форма контролю – іспит.

З метою визначення рівня засвоєння студентами навчального матеріалу використовуються такі методи оцінювання знань та умінь:

- поточний контроль (оцінювання усних і письмових відповідей на практичних заняттях);
- періодичний контроль (оцінювання виконання самостійної роботи);
- підсумковий контроль – іспит.

Критерії оцінювання

Оцінка за національною шкалою	100 бальна шкала	Критерії оцінювання результатів виконання завдань	
		Теоретична підготовка	Практична підготовка
		Здобувач освіти	
Відмінно	90-100	у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; рецензує відповіді інших здобувачів, самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань, вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань	може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує всі завдання, передбачені навчальною програмою; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу; проявляє творчий підхід до виконання завдань при самостійній роботі та роботи під час практичних занять (виконання вправ)
Добре	75-89	достатньо повно володіє теоретичним навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, використовуючи при цьому	за зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдання, орієнтується у теорії латинської мови

		нормативну та обов'язкову літературу; застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій; самостійно аналізує, узагальнює та систематизує отриману інформацію, але допускає несуттєві неточності.	та може успішно використовувати її для виконання вправ.
Задовільно	60-74	володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків та формулювання висновків	може використовувати знання в стандартних ситуаціях, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання, потребує контролю при виконанні завдань.
Незадовільно з можливістю повторного складання	35-59	володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно; безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; не вміє робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки; під час відповіді допускаються суттєві помилки.	планує та виконує частину завдання за допомогою викладача, відсутні сформовані вміння та навички, здебільшого не здатний до самостійного виконання завдання.
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	0-34	не володіє навчальним матеріалом.	виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача.

11. Питання для підсумкового контролю

1. Предмет і проблематика теоретичного мовознавства.
2. Мовознавство конкретне, загальне, теоретичне та прикладне.

3. Поняття наукової парадигми. Зміни наукових парадигм у лінгвістиці.
4. В. фон Гумбольдт як засновник теоретичного мовознавства
5. Мова і мислення . Мова і мовлення
6. Поняття знака в семіотиці та лінгвістиці. Властивості знака. План вираження та план змісту.
7. Види знаків та їх класифікація. Знаки-симптоми (індекси); знаки-сигнали; іконічні знаки, знаки-символи.
8. Властивості мовного знака.
9. Мова та інші знакові системи.
10. Особливості мови як знакової системи на відміну від штучних знакових систем.
11. Поняття системи. Види систем (відкриті / закриті, динамічні / статичні, гомогенні / гетерогенні).
12. Ієрархічні відношення в мовній системі.
13. Парадигматика. Прояв парадигматичних відношень на різних рівнях мовної системи.
14. Соціолінгвістика, її предмет і завдання.
15. Територіальне та соціальне членування мови.
16. Територіальні діалекти. Жаргон, аргі, професійні мови.
17. Койне. Просторіччя. Суржик.
18. Літературна мова як вища форма існування мови та її ознаки.
19. Інтерлінгвістика. Штучні мови.
20. Поняття мовної ситуації. Ендоглосні та екзоглосні мовні ситуації.
21. Диглосія та білінгвізм. Інтерференція.
22. Мовна політика. Можливості регулювання функціонального та структурного розвитку мови.
23. Роль мовного законодавства в регулюванні функціонального розвитку мови. Загальні принципи здійснення мовної політики.
24. Мовна ситуація в сучасній Україні.
25. Поняття методу наукового дослідження. Прийом, методика наукового дослідження.
26. Гіпотеза та теорія як форми наукового знання.
27. Спостереження, експеримент, моделювання та їх роль у дослідженні мови.
28. Описовий метод: сутність і прийоми дослідження.
29. Сучасні напрями науки про мову
30. Психолінгвістика: об'єкт і предмет. Основні завдання
31. Когнітивна лінгвістика.
32. Етнолінгвістика. Етнопсихолінгвістика.
33. Лінгвокультурологія: основні поняття і категорії
34. Лінгвопрагматика
35. Теорія комунікації. Комунікативна поведінка. Міжкультурна комунікація
36. Лінгвістика тексту

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль								Підсумковий контроль	Сума балів
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
5	5	5	5	5	5	5	5	10	100
Контрольна робота за змістовим модулем 1 25				Контрольна робота за змістовим модулем 2, 25					

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Навчально-методичне забезпечення

- Загальне мовознавство: навч.-метод. посібник / укладачі: О. А. Войцева, О. М. Новак, О. В. Яковлева. Одеса: ОНУ, 2022. 136 с.
- „Золотий ювілей”: історія і сучасність кафедри загального та слов'янського мовознавства філологічного факультету ОНУ імені І. І. Мечникова. Одеса: Айс-Принт, 2018. 36 с.

14. Рекомендована література

Основна

- Бережняк В. М. Загальне мовознавство : хрестоматія. Ніжин: Вид-во НДУ імені М. Гоголя, 2011. 361 с.
- Булаховський К. Цікаве мовознавство. Вид. 2-ге, Київ : Априорі, 2019. 200 с.
- Загнітко А. Словник сучасної лінгвістики: поняття і терміни: у 4 т. Донецьк: ДонНУ, 2013.
- Зеленько А. С. Загальне мовознавство: навч. посібник. Київ: Знання, 2011. 380 с.

5. Комарова З. І. Загальне мовознавство [навч. посіб. для студ. денн. і заочн. форм навч. ф-ту укр.]. Умань: ФОП Жовтий, 2015. 100 с.
6. Корольов І. Р. та ін. Основи лінгвістичних знань: навч. посіб. Київ: Київський ун-т, 2013. 287 с.
7. Кочерган М. П. Загальне мовознавство: Видання 3-є, доп. Київ: Академія, 2010. 464 с.
8. Масенко Л. Нариси з соціолінгвістики. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2010. 243 с.
9. *Основи лінгвістичних знань: навч. посіб. для студентів ВНЗ* / І. Р. Корольов, Ю. О. Письменна, З. В. Рожченко. Київ: Київський ун-т, 2013. 287 с.
10. Семотюк О. Л. Сучасні технології лінгвістичних досліджень: навч. посіб. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2011. 149 с.

Додаткова

1. *Академік Олександр Савич Мельничук і сучасне мовознавство* : (зб. наук. пр. до 90-річчя з дня народж.) / [редкол.: О. Б. Ткаченко (голова), С. С. Єрмоленко, Г. В. Зимовець]. Київ : Вид. дім Дмитра Бураго, 2012. 278 с.
2. Білецький А. О. Вибрані праці; [упоряд.: Н. Ф. Клименко, Є. А. Карпіловська, А. О. Савенко ; редкол.: П. Ю. Гриценко та ін.]; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т філол., Нац. акад. наук України, Ін-т укр. мови. - Київ : Вид дім Дмитра Бураго, 2012. 791 с.
3. Ковалевська Т. Ю. Техніки комунікативної сугестії в нейролінгвістичному програмуванні. *Записки з українського мовознавства*. 2014. Вип. 21. С. 82–89.
4. Лінгвістика ХХІ століття: нові дослідження і перспективи: [зб. наук. праць]. Київ: Логос, 2010. 252 с.
5. Лучканин С. М. Загальномовознавчі теорії в історії української та румунської лінгвістики (зіставно-діахронне дослідження) : монографія. Київ : Науковий світ, 2012. 339 с.
6. Осіпова Т. Невербальна комунікація та своєрідність її омовлення в українському дискурсі: феномен вербалізації невербаліки: монографія. Харків: Вид-во Іванченка І. С., 2019. 388 с.
7. Перебийніс В. І. Статистичні методи для лінгвістів : посіб. Вид. 2, випр. і допов. Вінниця: Нова Книга, 2013. 176 с.
8. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава: Довкілля-К, 2010. 814 с.
9. Супрун Л. В. Загальне мовознавство. Практичні заняття, самостійна робота. Київ: Знання, 2012. 335 с.
10. Університетська україністика в актуальних епістемах сучасного мовознавства / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка; [упоряд. Л. І. Шевченко, Д. В. Дергач, Д. Ю. Сизонов] ; за ред. д-ра філол. наук, проф. Шевченко Л. І. К. : Київ. ун-т, 2013. 327 с.

11. Яковлева О. В. Гендерні ознаки мовленнєвої поведінки дітей у поетичних творах Наталії Забіли. *Мова*. Науково-теоретичний часопис. № 35. Одеса, 2021. С.50-55. (фахове видання).
12. Яковлева О. В. Індивідуальна робота зі студентами в режимі онлайн навчання. *Проблеми онлайн навчання філологічних дисциплін у вищій школі*. Одеса: Одес. нац. ун-т, 2022. С. 136-144.
13. Яковлева О. В. Проблема символічного значення в сучасній україністиці. *Вісник Одеського національного університету*. Серія: Філологія. Одеса, 2019. Т. 24. Вип. 1(19). С. 109–117.

15. Електронні інформаційні ресурси

1. Бібліотека Інституту мовознавства імені О. О. Потебні національної Академії наук України. <http://www.inmo.org.ua/library.html/>
2. Етимологічний словник української мови: В 7 т. http://litopys.org.ua/djvu/etymolog_slovnyk.htm/
3. Ізборник. Розділ «Мовознавство». <http://izbornyk.org.ua/links/inmovozn.htm/>
4. Мовознавство. Літера. Електронна бібліотека. <http://litera-ua.livejournal.com/>